

Бранислав Голднер

Чудно породично стабло

Породично стабло је у нашу повећу фамилију увео прадеда Јова, а њега је допуњавао најстарији син, па је ред дошао и на мене, јер сам у породици био први по рођењу. Стабло сам наследио од оца, а његову огромну слику сам видео још код свог деде по оцу, који ме је подучавао како се оно кити новим именима, али и одкићује. Он ме је уводио у сликовне приказе личности, а они су представљани плодовима разних воћки и поврћа на којима су исписана имена. Уколико је плод био сићушан као нпр. зрно мака име је ситним словима уписивано поред плода. Мушки преци су били плодови мушког рода, као: орах, бадем лешник нар, зрно овса, клип кукуруза, мака, пасуља, грашка, парадајза..., док су имена женског пола била исписана на јабуци, крушки, брескви, кајсији, трешњи, вишњи, смокви, банани, поред малине и купине, на јагоди...

Када сам први пут угледао слику нашег породичног стабла био сам запањен богатством различитих плодова и њихових боја које су их красиле, више је личило на богато искићен стари

храст, па сам деди рекао да ме подсећа на библијско дрво из раја, како сам га ја као дечак замишљао. Деда се обрадовао овом мом поређењу па је одмах рекао да ћемо од сад породично стабло звати “рајско”. А кад сам деду запитао зашто су се неки плодови исписани именима нашли на земљи, а не на гранама дрвета, деда ми је одговорио да нису били заслужни да оките гране, јер су током живота због грешака које су починили, попадали на земљу.

Од деде сам тражио објашњење зашто се чланови фамилије означавају воћем? Деда ме је запитао шта ја мислим, па како нисам знао одговор, онда ми је казивао карактерне одлике сваког од чланова по оном најбитнијем што га је издвајало од осталих, а носио је својства плода биљке на коме се нашло његово име. А онда сам деду збунио, постављајући му питање, како то ружа је женског рода, а даје плод шипак – мушког рода и чија су одличја прихваћена да се неки мушки лик нађе именом на шипку? Деда је поцрвенео од муке што ми одмах није могао да пружи објашњење, мада је рекао да је

питање одлично и да ће ми на њега одговорити сутрадан, јер је сада уморан од мог непрестаног запиткивања.

Једва сам дочекао сутрашњи дан, рано сам се и пробудио не бих ли ухватио одмах деду да ми објасни оно што јуче није стигао, али деда је већ од сабајле негде отишао. Вратио се тек за ручак, раздраган. Наводно морао је да оде зарана у град да купи бојице којима је требало насликати плодове у изворној боји. Није честито ни сео, а ја сам га одмах сколио с истим питањем од јуче. “Оно мушко чељаде које је лепо као ружа, витко, румено, уз то кицош који је волео и да се намирише или мирисним уљем намаже косу, а уз све то је и трновит да убоде, пецне – приказан је као шипак. За разлику од њега нарочито је приказан леполик мушкарац, крупан, али намазан свим фарбама јер је и кора нара са светлим и црвенкастим тоновима обојена – то ваљда знаш шта значи. То ти је камелеонска сорта.” Климнуо сам главом. “А надасве оба мушкараца су више него плодна и имају доста деце (пун зрневља као шипак или нар). Погледај само на овом нашем стаблу, на грани где се налазе плодови шипка и нара колико гранчица се одваја – њихових потомака”. А какав ти је мушкарац приказан као парадајз? “Мек по души, саосетљив, брзо плане, али га жене обожавају. Овај мој стриц Ђурашин ме је једном гађао парадајзом и погодио посред темена. Кад ме је мајка видела с црвеном као крв мрљом на потиљку, а тек ме ошишали до главе, почела је да кука, мислећи да ме је неко раскрвавио у тучи. Е, тог стрица сам приказао као патлицан.” А клип кукуруза? Питам радознано. “То ти је

громада, мушко само тако, курато и плодно увек спремно на акцију.” – Видим, видим, деда, тако си ти приказан на овом нашем рајском стаблу!

– А орах, па бадем, лешник? Какви су нам ти мушки чланови фамилије? Не заустављам се ја. “То су ти наши тврдокорци с нијансама. Чврсти карактери, радни, вредни, ћутљиви, затворени у себе, али мудри. Ретко говоре, а кад кажу, то је казано. Имало се од њих много тога мудрог чути. Ораху једино није ваљало што може бити ’коштуњав’, а то ти је дете моје на око лепо, мршавије, а у бити тврда срца. Уз то, закерало, чангрисало. Бадем слично као орах, али ако се на њега намериш можеш се и покајати – отровати. Воли кавгу. Лешник је питом, увек углађен, изиграва озбиљног, али тај ти је стравствен љубавник”. – А ко ти је овај грашак? “Е, то ти је одрастао мушкарац који је остао дете и по души и карактеру, углавном, никад дозрео. То су ти они који су залутали још у пубертету, а из њега никако да изађу!” – А мак? “Они су родбина распаљене животности, стравствени, који живе великом брзином, опасници, воле и да лажу, тај који је приказан овде, бог да му душу прости, Радојко, волео је и да украде, а лагао је чим отвори уста. То су ти ’отровчићи’ у малом паковању. У данашње време то семе мака би с правом стајало уз покојног наркомана. Хвала ти Боже, у нашој породици таквих није било.” – А шта ти, деда, треба да значи овас? Која су то његова одличја која би се дала приписати и човеку? “Е, ту сам те чекао! Зашто служи овас?” – Да се његовим зрневљем нахране коњи, одговорих. “Значи ово зрнце овса је показало да

је Микајло био коњушар. Волео је коње, али и они њега. Ал га један од њих збацио док га је јахао, а он поломи кичму и оде Богу на исповест.”

– Знај деда да ми је жао ових плодова што су попадали са нашег “рајског” стабла на земљу. “Немој да ти их је жао! Нису заслужили да буду на ‘рајском дрвету’, зато су на земљи. И на срећу нашу, нема их много. Ето, има их само четворо, које мушких које женских. А не зна се ко је гори био, дал’ женскиње, дал’ мушкиње. За оне мушкиње, ђене, ђене, ал’ оне женскиње! Како их само Бог удену баш у нашу у фамилију, то не знам. Ваљда знаш да ова крушка и то гњила на земљи са именом М., ти дође тетка из другог колена. Та је четири пута с већ ожењеним момцима прогутала “лубеницу.” Ено је у сред Београда, шепури се с тим копилчићима и није јој бриге. Завршила је средњу архитектонску школу, цртала је боље него неки сликари. А личила је на ону нашу глумицу што је играла главну улогу у филму *Нечистија крв*. Дознао сам, а и мене ђаво некад понесе, те сам се добро распитао о њој – уосталом, она нам је род. И само да чујеш. Бирала је само лепотане, директоре из фирме. Доне се му налаз гинеколога да је трудна већ два и по месеца и каже: ‘Хоћеш ли да родим или да га се ослободим?’ Овај одмах дрешу кесу, жењен је, неће да растура породицу, и тако ти она почела да скупља с истим налазом гинеколога новац и од других с ким је била у вези. Кад је већ зашла у неке године, реши се да роди дете. Опет гинеколог, опет налаз трудноћа, она ти потура изабранику, лепом и имућном под нос да је с њим gravidна, али

овај, мало трезвенији не прихвата уцену и каже: ‘Ако баш хоћеш, роди га. Бог те пита чије дете ми подмећеш’. И тако она роди близанце – два дечака. Одмах се рачуло по предузећу да се М. облизнила. Отац, не признаје децу, али М. је вешта, зна она за ДНК. Разуме се, онај несретник је отац. Суд му одмах одбија од плате алиментације за двоје деце, а њега жена напусти и одведе троје њихове деце. Човек упропаћен, поста очас гоља. Али није ту крај. Хоће она да има и женско дете, одувек је волела да роди девојчицу. Нађе жртву, опет ожењен, мало старији и успаљен. Оста с њим у другом стању. И он одби да прихвати уцену, те ти она и овог пута роди мушко. И све се понови. Тражи наша рођака М. да се уради ДНК, поклопише се налази код оца и сина и нова алиментација. Овог маторца остави жена. Она ти нажалост није могла да има деце с њим, али је имала понос. И маторец од муке и туге шта га је снашло умре на пречац. Ко је наследник – ванбрачни син. Маторец ближу родбину није ни имао. Тако ти се наша рођака усели у богату кућу у лепом крају града. Кућа са више соба, великим вртом. Сад мора да нађе човека који ће да јој помогне око куће, деце, врта. Има она и поред уштеђевине издатке, а деца још нису стала на своје ноге. И понесе је срећа. Нађе ти она удовца, да видиш и није био за бацање. Упознао сам га. А он директор опет велике београдске фирме. Има већ ожењеног сина. И он ти направи дете нашој М. па кад је још чуо да је девојчица, да ће добити кћер, венча он нашу рођаку. Нисам јој ишао на свадбу, било би ме срамота да кажем да сам јој род. Знаш шта је све

радила. Само не знам како је није било срамота да се венча у белој венчаници, са 'прогутаном лубеницом' до зуба."

– Деда, а која је ова отпала бресква В. "Њу боље да и не знаш. Чудовиште! И та ти се смуцала с ким је стигла и стала, али није као М. прихватала децу, већ их остављала. И то на необичан начин. Породи се, понегује дете док не стигне ДНК, а онда спакује дете, још мало, па пред врата жене, сестре ожењеног или мајке нежење с којим је остајала трудна, остави. У прилогу је налаз ДНК да је дете мушкарца на чијим се улазним вратима нашло и да рођена мајка нема могућности ни средстава да одгаја дете, већ онај који га је направио. Очеви да излуде, родбина исто, а наша кварна бресква В. је већ у некој другој земљи. А и та нам је била лепотица у фамилији. Мушкарци лудовали за њом. Шта та очекује кад дође пред светог Петра, не знам."

– Ко нам је пак овај Дале-Сисоје написан на овом одгриску од тетовца. "Луди Дале, а име му Сисоје дали наши сеоски мазгови. Био је ђакнут од рођења. Није се дуго ни женио, ни једна га није хтела. А био је имућан. Мајка му умрла на порођају, отац му погинуо у Другом Балканском рату – убили га Бугари. Отхранила га и подигла тетка. Оженио се Дале после педесете. Тек се тад помамљивао да се жени. На свим вашарима он у колу и увек поред једне прсате средовечне жене. Несретник, увек му је недостајала мајка. И оженио се за ту у грудима набреклу Љубицу. Заједно су ишли по вашарима и преславама, виђао сам га како се радује што игра у колу, што су га прихватили, што има жену поред себе коју воли." – А је ли волела она њега? "Откуд да то знам? Он је био

срећан уз њу, видело се то. Али, Љубица погреша, те нађе дилбера. Дале не би ни знао да му сељаци не јавише кад је био у њиви да му је у кући женин љубавник. Безглаво потрча, као да лети – све му табани севају, уђе у двориште куће, оде у шупу, узне секиру, па на кућна врата. Кад она закључана. Развали их, доби неку лудачку снагу, упаде у кухињу, кад на сећији жена с прељубником. Он им посече главе и оде на робију."

– Што га деда, приказа на одгриску од пасуља тетовца? "Значи, не можеш да повежеш зашто баш тако! Не можеш јер не знаш све о Далету! Зрно пасуља има облик муда, а наш Дале је рођен само с једним или му се онај други није ни спустио у мошнице. На несрећу, и тај једини му нагризе пацов када је био у ћузи у самици. А пошто се невин оженио, изабрана је бела боја, а не швалерско зрно шареног пасуља." – Боже, деда, шта ми све наприча! Баш си маштовит. И шта би с Далетом? "Обесио се у затвору и кућа му се затрла."

– А тај Ђ? Сигурно неки Ђура, ко је па тај? "Е, он је био сеоски ђилкош који је уместо мозга у глави имао ону ствар. Све девојке и жене су лудовале за њим. А он, разметљив, бесан, богат јединац мог стрица, само гледа коју ће пристиглу девојку да обали на леђа. Отац му још купио кола, и то двосед, не разбирам се у марке возила, само се сећам да су била црвена, а седишта од беле коже. И тај наш гејак, по овом нашем тада прашњавом друму, зажди ко суманут и прегазу дете на мртво. И, одмах побеже. Ухвате га, оде на робију, зави родитеље у црно. Успе да побегне из затвора и Бог те пита где је сада. Прича се да је променио лични

опис пластичном операцијом и да је у некој далекој земљи Африке. Можда наши сељаци фантазирају, а могуће да је и истина. Свеједно, убрзо му помреше и отац и мајка од муке и несреће у које их је завио. Зато ти је он тај трули парадајз на земљи: смежурано црвенкаст и црн.”

“Од сад, дете моје, ти качиш и ки тиш ово наше ’рајско дрво’ новим члановима фамилије, а они што згреше морају да падну са стабла на земљу. Пази, ти одлучујеш као судија! Само мораш бити поштен, ког ћеш и због чега да откачиш као отпад. А знање и искуство да пренесеш на сина првенца.”

БЕЛЕШКА О ПИСЦУ

Бранислав Голднер рођен је у Шапцу 31. децембра 1936. године у интелектуалној и грађанској породици. По струци је доктор медицине, специјалиста за плућне болести и туберкулозу и специјалиста за радиологију. Магистар је и доктор медицинских наука, редовни је члан Академије медицинских наука Српског лекарског друштва. До одласка у пензију био је редовни професор Медицинског факултета у Београду.

Током свог радног века објавио је преко пет стотина стучних и научних радова у домаћим и стручним часописима.

У чланство Удружења књижевника Србије примљен је 2009. године. До сада је објавио следећа дела *Чешљеви за маџлу* (2005), *Голубије село* (2007), *Висибаве* (2008), *Ојсидијан* (2008), *Приче из докторске торбе* (2009), *Добро јујиро* (2010), *Приче живојиног ѿренујика* (2010), *Кад су зоре освијјале црвено* (2011), *Нејредвидљиви сујирејши* (2011), *Трећейозивци* (2012), *Плава сова* (2012), *Момчило Гаврић, најмлађи кайлар на свејшу* (2013).

Своје књижевне прилоге објављује и у следећим часописима: *Сјиремљења*, *Савременик*, *Мопс Аугеус*, *Ада*, *Умно*.